Inuussutissarsiornermut, Aatsitassanut, Nukissiutinut, Inatsisit Atuutsinneqarnerannut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoqarfik
Pinngortitamut, Avatangiisinullu Naalakkersuisoqarfik
Departementet for Erhverv, Råstoffer, Energi, Justitsområdet og Ligestilling
Departementet for Natur og Miljø

NAALAKKERSUISUT
GOVERNMENT OF GREENLAND

Inassuteqaat – Kalaallit Nunaanni aarlerinaateqartut akuersaarneqarsinnaasut akuersaarneqarsinnaanngitsullu

Inuiaqatigiinni ulorianartorsiorfinnut akuersinissamut nassuiaatitut siunnersuut

Naalakkersuisutip model 2 ulloq 16/02/2026 akuerivaa.

06-02-2026
Suliap normua.2025-26195

Postboks 930
3900 Nuuk
Oqarasuaat (+299) 34 68 00E-mail: asn@nanoq.gl, pan@nanoq.gl
www.naalakkersuisut.gl

Aallaqqaasiut

2017-imi Umiammakku Nunaanni qaqqap sisoorneranni, tassaarsuullu qarsutsinerani aseruisoqangaatsiareerneratigut, pinngortitami ajunaarnersuaqartillugu isumaginninneq ataatsimoorussamik suliassaasoq ersarissivoq.

Ulorianartorsiornermi navianartorsiornermilu nalilersuinermi aammalu pinaveersaatitsilluni suliniuteqarnermi aqutsinissaq – innuttaasunut eqqugaasimasunut, Kalaallit Nunaannilu sullissisunut assigiinngitsorpassuarnut peqataatsitsinikkut suliniuteqartoqassaaq.

Alianartumik pisoqareernerata kingorna Namminersorlutik Oqartussat nakkutilliinissamut suliniummut aningaasaliipput. Oqartussaasut, aalajangiisussat, innuttaasullu eqqugaasimasut qanimut suleqatigalugit. Suliniutit ingerlanneqartut ersarissitippaat, navianartorsiorfinni inissisimanermut ataatsimoorussamik paasinninnissaq, akisussaaffinnik agguaanissaq, pingaarnersiuinikkut tulleriiaarinissaq aammalu sullissisut, aalajangiisartut soqutiginnittullu akornanni attaveqaqatigiinnerup akornanni ingerlaavarnissaa pisariaqartinneqartut.

Navianartorsiorfiusinnaasunik aqutsineq tassaavoq aaqqiissutissanik iliuusissanillu ujartuineq, akuersaarneqarsinnaanngitsunik ajoqusiisoqarnissaa annaasaqartoqarnissaalu pinngitsoortinniarlugu, tamatumalu peqatigisaanik inuiaqatigiinni ineriartortitsinermik pisariaqartitsinermillu isumaginninnermik.

Pinngortitami ajunaarnersuarnik pisoqarnissaanut ulorianartorsiorfiusunik aqutsinermi suliniutit ataqatigiinnissaannik nukittorsaaniarluni Suleqatigiissitaq Qitiusoq, ilitsersuutinik Kalaallit Nunaannut naleqqussakkanik suliaqartussaq pilersinneqarpoq. Pinngortitami aarlerinartumik

pisoqartillugu navianartorsiorfinnik aqutsinerup Kalaallit Nunaanni aqutsineq pitsaasumik ingerlanneqarnissaa qulakkeerniarlugu, ajutoortoqarnerup ingerlanerani suliassat ersarinngitsortai amigaatigineqartut ersarissarneqassapput. Pinngortitami navianaatilimmik pisoqartillugu, paasissutissanik qanimut attaveqaqatigiinnikkut ilaatigut amigaatigineqartarneri, kiisalu akisussaaffimmik suliassanik agguataarinninnerit ersarissarnissaanut aaqqiisuteqarnissaq tunngavigineqarpoq.

Tamanna ulorianartorsiorfiusuni akuerineqarsinnaasumi inissisimanermi, ataatsimoorussamik paasissutissiissutigineqarnissaanut siunnersuutit pillugit inassuteqaammi, tassungalu ilitsersuutini atorneqarnissaannut ilaasumi tunngavigineqarput.

Imai

Aallaqqaasiut 1
Siunertaq 5
Suleriaaseq 5
Aarlerinartorsiorfinni ataatsimoorussamik aqutsineq 7
Nunanit avannarlernit qaqqartuuniillu isumassarsiorneq 8
Schweiz: 8
Island: 8
Norge: 8
Kalaallit Nunaanni aarlerinaateqartut akuersaarneqarsinnaasut / akuersaarneqarsinnaanngitsut - Siunnersuutit 9
Siunnersuut 1 (Kalaallit Nunaanni kisitsinit maanna atuuttut) 12
Siunnersuut 2 (Island-imisut periusissiaq) 13
Kalaallit Nunaanni aarlerinartorsiorfinnut akuerineqarsinnaasunut killiliussanik atuineq 14
Aalerinartorsiorfinnik misissueqqissaarnerit sukumiisut 16

Taaguutinut nassuiaatit[1]:

Pinngortitami aarlerinartut

Pinngortitami navianartumik alianartumik pisoqartillugu kingunerluuttussamik innuttaasunut eqqugaasinnaasinnaanerit. Uku assersuutitut pineqartut nunap sisoornera, qarsutsinerit, aputit sisoorneri aammalu nunap sajunnera. Pinngortitami ajunaarnersuaqarnerit aammalu pinngortitami navianartorsiornermi assigiinngissutaat unaavoq, pinngortitami ulorianartorsiornermi aarlerinaateqartuuvoq, pinngortitami ajunaarnersuit pigaangata alianartuupput.

Aarlerinartorsiorneq

Ulorianartumut pinissamut pinaveersaartitsinissamut suliaqarasuartussamik pilersitsineq.

Aarlerinartoq:

Ulorianaateqartumut pisoqarsinnaaneranut ilimanassuseq kingunerisassaata annertussusissaanut naleqqersuussineq.

Aarlerinartumiinneq akuersaarnerlu

Aarlerinartunut pisoqarsinnaaneranut ilimanassuseq naatsorsueqqissaarnerup Politikkikkut inuiaqatigiinnullu naliliinerminnik aalajangerneqartarpoq. Ulorianassuseq innuttaasullu nalilernisaa piffinni qanoq inissisimasoqarnersoq isumaqatigalugit aalajangerneqassaaq.

Aarlerinaateqarnerup annikillisarnissaanut iliuusissat

Navianartorsiornissamut alianartumik pisoqaratarsinnaanissaanut kingunerisinnaasai annikillisarnissaa. Kingunerisinnaasat alianartut ulorianartorsiornermi, pingaartumik pinngortitami navianartorsiorneq pinngitsoortinnissaa ajornakusoorsinnaavoq, navianartup annertussusaa imaluunniit ajortoqavitsinnagu suliniutit pilersaarnerullu ilutigisaanik ajutuunnginnissaq pineqarsinnaavoq. Ajutoortoqannginnissaa siunertaralugu atortorissaarutikkut nakkutilliiinermik, malittarisassaliornermi soorlu sanaartornermi aammalu annertusisamik inuiaqatigiittut navianassuseq ilisimaarinissaalu pingaaruteqarput.

Aarlerinartorsiornermi aqutsineq

Aqutsinermi tunngaviuvoq iliuuseqarnissaq, ajortumik pisoqannginnissaanut suliniuteqarneq, soorlu assersuutigalugu pinngortitami ajunaarnersuaqarnermi nuna sisoornermini kingunerisinnaasaanillu qarsutsinermik.

Suliniummi assersuutigineqarsinnaapput atortorissaarummik nakkutilliisulersorneq, aarlerisaarummik sanaartorluni iliuuseqarluni pilersitsinermi inuttaasut illersorneqarsinnaapput.

Aarlerinassusip killiffia

Killiffiup naleqassusai immikkoortinneqassapput, akuerineqarsinnaasoq, naammaginartoq, akuerineqarsinnaanngivissortumi nalorninartumiinneq. Aarlerinassutsip killiffii atorneqarsinnaapput navianartorsiornermi pingaaruteqartumillu aalajangiinermi.

Aarlerinartorsiornermi naliliineq

Navianartorsiornerup isumaanik nassuiaat takuneqassasoq innersuussutigineqarpoq. Tamatumunnga pisoqarnissaanut ilimanassusaa pisumilu kingunerisassat annertussusaat ilimanassusia naatsorsorneqartariaqarput.

---

[1] https://www.undrr.org/drr-glossary/terminology

Siusissukkut aarlerinaateqartumik kalerrisaarineq
Atortorissaarutit nakkutilliinermut, missiliuinermut navianaatinillu siulittuinermut, ajunaarnersuaqarsinnaaneranik naliliinermut, attaveqaqatigiinnermut upalungaarsimanermilu suliassanut, inuillu ataasiakkaat, najukkani inuiaqatigiit, Naalakkersuisut, suliffeqarfiit allallu aarlerinartumik pisoqannginnerani piffissaagallartillugu ajunaarnersuaqarnissamut ulorianartorsiorfiusinnaasunik annikillisaaniarluni iliuusissanik aalajangiisinnaalersitsisunut periarfissiisuussaaq.

Siunertaq

Isummernissamut tunngavissiaq manna aqqutigalugu Kalaallit Nunaanni Upalungaarsimanermut Ataatsimiititaliami aamma Suleqatigiissitami Qitiusumi pinngortitami ulorianaatilinnik pisoqartillugu naapertuuttunik iliuuseqarnissamut ilitsersuusiornissaq siunertarineqarpoq. Taanna ilaatigut sumiiffinnut, pinngortitami ulorianartoqartillugu ulorianartorsiorfittut ilisimaneqartunut tunngatillugu aalajangiinissamut iliuuseqarnissamullu tunngavissatut atorneqarsinnaavoq.
Qaqqat sisoornerinut, qarsutsinernut inuiaqatigiinniluunniit pinngortitap ulorianaataanut allanut tamakkiisumik isumannaallisaanissap anguneqarnissaa ajornarpoq. Taamaakkaluartoq pinngortitami ulorianaatillit nakkutilliinikkut, pilersaarusiornikkut, attaveqaqatigiinnikkut, ilinniarnikkut suliaqarnikkullu pinaveersaartinneqarsinnaapput. Pinngortitami ulorianaatilinnut ulorianartorsiorneq tunngavigalugu suliaqarnerni, ulorianartorsiorfiit assigiinngitsut imminnut assersuunneqarsinnaanissaat, sumiiffinni tamani assigiimmik isumagineqarsinnaanissaat aammalu siunissamut ungasissumut ingerlatiinnarnissaannut qulakkeerisinnaanissaq qulakkeerneqarsinnaapput.
Qaqqanit sisoortoqarnerani, qarsutsinerni pinngortitamilu ulorianartunik allanik pisoqarnerani ulorianartorsiorfiusinnaasut isumagineqarneri inuiaqatigiinnit akuersaarneqarsinnaassapput aningaasaqarnikkullu nammanneqarsinnaassallutik. Ulorianartorsiorfinnik aqutsineq suliassaavoq ingerlaavartussaq, atortorissaarutinik piginnaasalinnik atuilluni tulleriiaarinerlu pisariaqassaaq.
Pinngortitami ajunaarnersuaqarsinnaaneranut atatillugu ulorianartorsiorfinnik annikillisaaniarluni iliuutsit atortorissaarutinik piginnaasalinnik atuineq annertuumik pisariaqartinneqassaaq.
Tunngaviliussat sukannerpallaat aningaasartuutinik naammaginanngitsumik amerlavallaanik kinguneqartussaapput, aammalu inuiaqatigiinni pineqartuni ineriartortitsisinnaanernik sunilluunniit unitsitsisussaallutik. Taamaattumik isumannaassutsip qaffasissusissaanut, aningaasaqarnermut ulorianaataasullu sinneruttuisa inuiaqatigiinnit akuersaarneqarnissaannut piumasaqaatit akornanni oqimaaqatigiissitsinissamik pitsaanerpaamik nassaartoqartariaqarpoq.
Nunani amerlasuuni suut isumannaassusii naammannersut paasiniarlugu ulorianaatinik akuersaarnissamut tunngavissat nassuiaasiorneqartarput.

Suleriaaseq

2023-mi aamma 2025-mi Kalaallit Nunaannit aallartitat Schweiz-imi oqartussaasunut tikeraarput, taakkunanilu qaqqanit sisoortoqarsinnaaneranut ulorianartorsiorfiit pillugit misilittakkanik avitseqatigiipput. Aallartitat nunami namminermi oqartussaasunut pulaarput, qaqqaniillu sisoortoqarnerani ulorianaatillit periusissiornikkut qanoq suliarineqartarnersut, aammalu oqartussaasut qanoq iliorlutik ulorianartorsiorfinnik aqutsinermi assigiiaartumik

suleriaaseqarnissamik qulakkeerisarnersut oqaloqatigiissutigalugu. Aallartitat qaqqap sivinganerata sisooriaannaap illuata tungaani inoqarfimmut tikeraarput, tassanilu alapernaarsuinermi atortut, upalungaarsimanermut pilersaarutit, ulorianartorsiornerullu akuersaarneqarsinnaasup ingerlaannarnissaanut periarfissat allat naammakkunnaarnerini qimarnussigallarnissamut aalajangiisarnerit qanoq ingerlasarneri pillugit misilittakkanik avitseqatigiipput.

2024-mi ukiakkut Inuussutissarsiornermut, Aatsitassanut, Nukissiornermut, Inatsisit Atuutsinneqarnerannut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoq Islandimiut silasiorfiannut tikeraarpoq, tassanilu pinngortitami ajunaarnersuit pisinnaasut isumagineqartarneri, ulorianartorsiorfinnik akuersisarnerit isumagineqartarneri pillugit misilittagaannik avitseqatigalugu.

Nunani allani oqartussaasunut, toqusartut pillugit kisitsisitigut paasissutissat tunngavigalugit ulorianartorsiorfinnut akuersaarneq pillugu nassuiaasiorsimasunut taakkununnga tikeraarneq isumassarsiorfigalugu, Suleqatigiissitap Qitiusup ulorianaatit akuersaarneqarsinnaasut akuersaarneqarsinnaanngitsullu nassuiaasiornissannut inassuteqaat manna suliaraa.

Nunat arlallit namminneq aalajangiisinnaanertik apeqqutaatillugu ulorianaatinik akuersaarnissamut tunngavissanik suliaqarsimapput. 1960-ikkunnili erseqqissaatigineqarsimavoq, ulorianartorsiorneq nammineq piumassutsimik piumassuserinngisamilluunniit atugassaqartitsinermi assigiinngitsorujussuarnik tunngaviliisoqartartoq[2]. Assersuutigalugu inuiaqatigiit ataatsimut isigalugit aallaaniarnerminni angerlarsimaffimmiinnerminnut naleqqiullutik ulorianartorsiornerup annerunera akuersaartarpaat. Inoqarfinni innuttaasut illersorniarlugit maanna suliniutaasartut tulleriiaarniarlugit, ilitsersuummi matumani innuttaasut namminneq piumassuserinngisaminnik pinngortitap ulorianaataanik sunnerneqartarnerat aallaavigineqarpoq.

Suliassat eqqarsaatigalugit ulorianartorsiornermi matumani innuttaasup illumiinnermini ulorianartorsiornera pineqarpoq. Innuttaasoq illumiikkuni ilusilersukkami, innuttaasunut nunaminertamik atugassiiffigisaani, aammallu Illuliornermut Malittarisassat aqqutigalugit ilusilikkamut maleruagassanik aalajangersaaffiusumi isersimasussaavoq.

Taamaalilluni oqartussaasut illumi isersimasut isumannaannissaannut akisussaaffeqarnissamut pisussaaffilerneqarput.

Kingusinnerusukkut Kalaallit Nunaanni Upalungaarsimanermut Ataatsimiititaliarsuaq aalajangiisartullu allat peqatigalugit nammineq piumassutsimut ulorianartorsiorfinnullu akuersaarneqartunut immikkoortunik assigiinngitsunik suliaqartariaqartoqarnersoq isummerfigineqassasoq inassutigineqarpoq.

[2] STARR, C.: Social Benefit versus Technological Risk: What is our society willing to pay for safety? In: Science 165 (1969), S. 1232–1238 https://doi.org/10.1126/science.165.3899.1232

Aarlerinartorsiorfinni ataatsimoorussamik aqutsineq

Aarlerinartorsiornermi aqutsinermut ataatsimut isiginnilluni akuutitsinermi suleriaasiuvoq, ulorianartorsiorfinnik aqutsinerup immikkoortuinik killiffiusunik tamanik eqqarsaateqarluni, inunnik, attaveqaasersuutinik avatangiisinillu illersuinissamik siunertaqarfiusoq, tassanilu pineqarput: iliuutsit pinaveersaartitsiffiusut, ajornartoornermik isumaginninnermi aaqqiissuteqaqqinnerlu[3].

Ulorianartorsiorfinnik aqutsinermik akuutitsinermi immikkoortut tamaasa, allaffissornerit innuttaasullu akimorlugit suleqatigiinnissaq siuarsarneqassaaq. Pinngortitami ajunaarnersuarnik isumaginninnermut atatillugu isumannaassutsip, inuiaqatigiittut aningaasaqarnerullu ineriartorneranni oqimaaqatigiissitsinermik pilersitsinikkut piujuartitsiffiusumik ineriartornermut akiuussinnaassutsillu nukittorsaaffigineqarnerinut tapersersuinissaq siunertarineqarpoq. Ataatsimoorussamik ulorianartorsiorfinni aqutsinermik suliassaq pingaarutilik tassaavoq, aarlerinaatimik akuersaarnissamut ataatsimoorussamik paasititsinissaq.



Ilusiliaq 1. Pilersaarusiornermi aqutsinermilu aarlerinaateqartup naliliiffigineqarneratigut nalunaarsorneqartarput. Aarlerinaateqartumik naliliineq aamma sinaakkutit atorlugit pilersaarusiornermi aarlerinartorsiornermi aqutsineq aaqqiissuteqaqqinnissamut kiisalu pinaveersaartitsinermik imaqartoq.

[3] https://www.bafu.admin.ch/dam/de/sd-web/gGrFnKuQQlPF/minimale_standards_kantonaler_risikouebersichten.pdf

Nunanit avannarlernit qaqqartuuniillu isumassarsiorneq

Schweiz:

Ukiumoortumik pinngortitami ajunaarnersuaqartarnermut tunngasoq, Schweiz-imi ukioqatigiiaannik ajunaartartut naatsorsuisarnermi naleqqiullugu ersarinnerusumik appasinnerussaaq. Pissutsit tunngavissaqarluartut ilaanni isumannaallisaanermi inissisimaffik anguneqarsimasoq aamma innersuussutigineqartumiit appasinnerusinnaavoq: Aarlerinartut annertunerusut akuersineqarsinnaapput, piumasaqaataasumik aalerinassutsip annikillisarnissaanut suliniutit piujuartitsiviusut atorlugit anguneqarsinnaallutik.

Schweiz-imi illumiinnermi toqusinnaanermut aarlerinaateqarnermut akuerisaasoq, innuttaasut 100.000-iugaangata toqusoq ataaseq sinnerlugu appasinneruvoq, tassa imaappoq: $R^a < 1/100.000$ (imaluunniit 0,001%) inorlugu annertussusiligaavoq.

Island:

Islandimi pinngortitap aalerinartorsiorneranut tunngatillugu aalajangersarneqarpoq, ulorianartorsiornermut akuersaarneqarsinnaasumut annertussusiliinermi ukiumut toqussatut ilimagineqartut ersersinneqassasut. Islandimi aarlerinartorsiorfinnut akuerisaasunut nassuiaasiortarnermi tunngavilersuilluarnerpaasarpoq, tassani pinngortitap aarlerinarnerani navianartorsiornerit aputip sisoornerinik tunngaveqartut uppernarsarluarneqarnerpaammata. Ukioq tamakkerlugu najugaqarfinni ulorianartorsiornerit akuerisaasutut aalajangersarneqartut, innuttaasut 100.000-iugaangata toqusunut marlunnut aalajangerneqarput. Islandimi aarlerinaateqartut akuersaarneqartut naatsorsorneri tunngavigalugit, ukiumut meeqqat toqusinnaasut 10%-init amerlanerussaanngillat.

Islandimi illumi ataatsimi ulorianartorsiorfiit akuerisaasut imatut naatsorsorneqarput: $R^a < 2/100.000$ (imaluunniit 0.002%).[4,5]

Norge:

Norgemi aarlerinaateqartup akuerineqarnerata inissisimaffia immikkoortunut susassaqarfinnut, nassuiaataat arlalinnut immikkoortiterneqarput, susassaqarfiit aarlerinaateqartullu suuneri apeqqutaatinneqarlutik.

Norgemi aarlerinaatinut akuersaarneqarsinnaasunut suleqatigiissitamik aalajangiinissamut tunngaviit nalimmassarnissaat anguniarlugu suliniuteqarsimavoq.

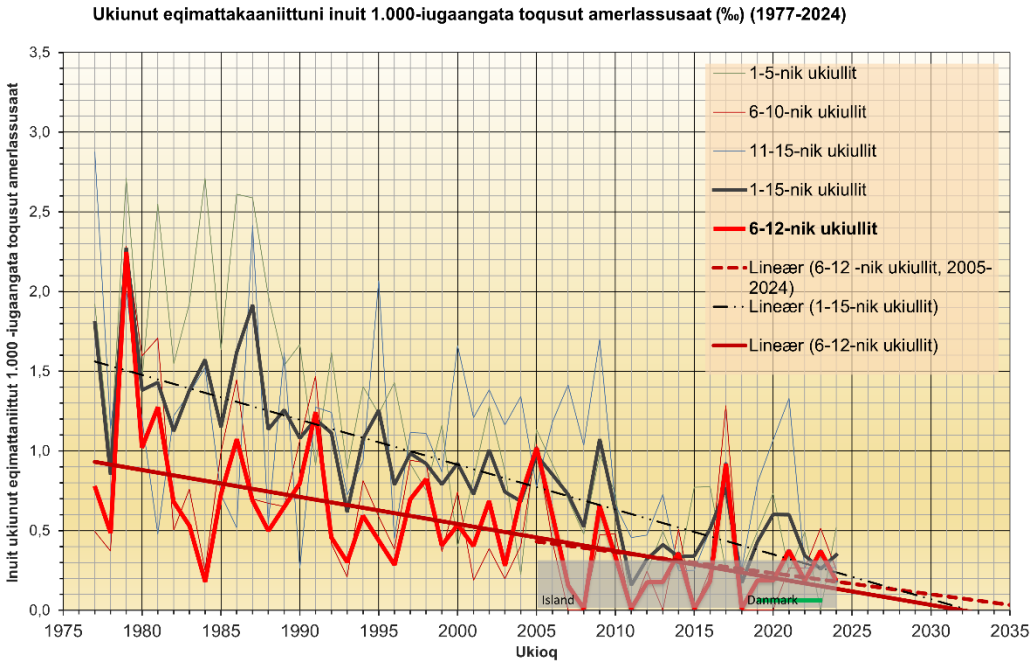
Aarlerinaarteqartut akuersaarneqarsinnaasunut immikkoortunit aalajangigaammata assigiinngiiaartorujussuullutillu soorlu Islandimut aamma Schweizimut assersuunneqarsinnaanngillat, taamaattumillu allakkiami matumani Norgemi aarlerinaateqartut akuerineqarsinnaasut annertussusiligaaneri ilanngunniarnagit aalajangerpugut.

[4] Kilde: Avalanche landslides hazard Mapping

[5] https://www.stjornarradid.is/media/utanrikisraduneyti-media/media/Skyrslur/A_Risk_Assessment_for_Iceland_-_English_Summary.pdf

Kalaallit Nunaanni aarlerinaateqartut akuersaarneqarsinnaasut / akuersaarneqarsinnaanngitsut - Siunnersuutit

Naatsorsueqqissaartarfiup saqqummiussai malillugit ukioqatigiiaani 6 – 12-inik ukiullit Kalaallit Nunaanni toqusartunit ikinnerpaapput[6]. Toqusartut procentinngorlugit 6 – 12-inik ukiullit 2015-imit 2024-mut ukiut qulit ingerlanerini agguaqatigiissillugit 0,026%-inik, imaluunniit 100.000-iugaangata 26-nik amerlassuseqarsimapput. Kisitsisit Kalaallit Nunaanneersut Islandimi 6-iniit 12-nut ukiullit akornanni toqusartunut sanilliullugit sisamariataasa missaannik amerlanerupput. Ukiuni qulini kingullerni Kalaallit Nunaanni toqusartut 2003-2014-imut agguaqatigiissitsinermut sanilliullugit ikiliartorput. Tamatuma saniatigut Kalaallit Nunaanni innuttaasut amerlassusaat pissutigalugu kisitsisitigut paasissutissat annertussusaat naatsorsukkanut nikerangaatsiartitsisinnaapput.
Ilusiliaq 2-mi takuneqarsinnaavoq meeqqat toqusarnerisa amerlassusaasa qassinik ukioqarneq aallaavigalugu eqimattanut aggulunneqarsimasoq.



Ilusiliaq 2 *1977-imit 2024-imut Kalaallit Nunaanni meeqqat toqusarnerisa nikerarnerisa takussutissartaa. Toqusarneq ukiunut eqimattakkaanut agguakkaniittuni meeqqat 1.000-iungaagata toqusut amerlassusaattut ersersinneqarpoq. Titarneq aappaluttoq tassaavoq 6-12-inik ukiullit toqusarnerat. Titarnerup aappaluttup narlusuup toqusarnerup piffissaq pineqartoq tamakkerlugu ataatsimut isigalugu ineriartornera takutippaa. Titarnerullu aappaluttup taartuup kittorartaartup takutippaa eqimattami taaneqartumi toqusarnerup 2005-imiit 2024-mut ineriartornera. Kisitsisit ataasiakkaat Danmarkimeersut aamma Islandimeersut ilanngullugit ersersinneqarput, naak naatsorsueriutsit Kalaallit Nunaanneersunit allaanerusut atorlugit suliarineqarsimangaluartut.*

[6] https://bank.stat.gl/pxweb/da/Greenland/

Qasertumik qalipaasikkap ersersippaa Islandimi meeqqat 5-niit 14-inut ukiullit toqusarnerisa kisitsisinngorlugit allanngorarfii. Titarnerup qorsuup takutippaa Danmarkimi meeqqat 6-12-nut ukiullit toqusarnerisa annertussusaa.

Ukiut kingulliit qulit ingerlaneranni meeqqat 6-12-nik ukiullit toqusarnerat 0,019%-ip missaaniikkajuttarsimavoq (2019, 2020 aamma 2022). 2017-imi nikingassut ersarissimavoq 0,092%-iulluni (toqusut tallimaasimammata). Ukiuni ataasiakkaani ukiunut eqimattami tassani toqusoqartarsimanngilaq (2015 aamma 2018). Meeqqat 6-12-ininik ukiullit amerlassusaat annikikannermat (1977-imi 8.973-it 2014-imilu 5.394-ut) toqusut ikitsuinnaalluunnit ukiukkaartumik toqusarnermut kisitsisinik allanngorartitsinerat ersarittarpoq.

Takussutissiap allanngorarnerata takutippaa Kalaallit Nunaanni toqusarnermut kisitsisit Islandimi toqusarnerup annertussusaanut nallersuussinnaaleriartorsimasoq. Imaassinnaavorlu ukiuni tulliuttuni Kalaallit Nunaanni toqusarnermut kisitsisit Islandimi kisitsisinut toqqaannartumik nallersuunneqarsinnaanissaat ilimagineqarsinnaassasoq. Kisitsisit Islandimeersut takutippaat 6-12-nut ukiullit akornanni ukiumut toqusartut ikitsuinnaasarmata ukiullu tulleriit arlaqartut ingerlaneranni toqusoqarneq ajormat, taamaasillunilu toqusarneq piffissami sivisuumi allanngoraateqanngingajattumik ukiumut 0,02%-ip missaani annikinnerulluniluunniit annertussuseqarmat.

Tamatuma saniatigut aarlerinaateqartut akuersaarneqarsinnaasut siumut ukiunut amerlasuunut atuussinnaasunngorlugit nassuiaasiorneqartariaqarput, siunissami kisitsisitigut paasissutissat ineriartornerinit pisoqalisoorsinnaajunnaarlugit. Qitiusumi Suleqatigiissitap nammineq piumassuserinngisamik ulorianartorsiornerit sunniutaat aallaavigineqassapput.

Eqqarsaatersuutit taakku tunngavigalugit Qitiusumi Suleqatigiissitaq inassuteqarput, ulorianartorsiorfik akuersaarneqarsinnaasoq toqusartut ikinnerpaaffiannit, Naatsorsueqqissaartarfiup najoqqutassiaani allaaserineqartumit appasinnerungaatsiartoq toqqarneqassasoq.

Kisiannili aarlerinartoqarfiit eqqoriaruminaatsuupput, aammalu nalorninartuuvoq, taamaalillunilu aarlerinaatit akuersaarneqarsinnaasut akuersaarneqarsinnaanngitsutullu akornanni ersarissumik killiliinissamut atussallugu naapertuutinngissinnaalluni.

Taamaattumik nunani amerlasuuni ulorianaatit pingasunut immikkoortinneqartarput, soorlu.

- Akuersaarneqarsinnaasoq
- Atorsaasoq
- Akuersaarneqarsinnaanngitsoq

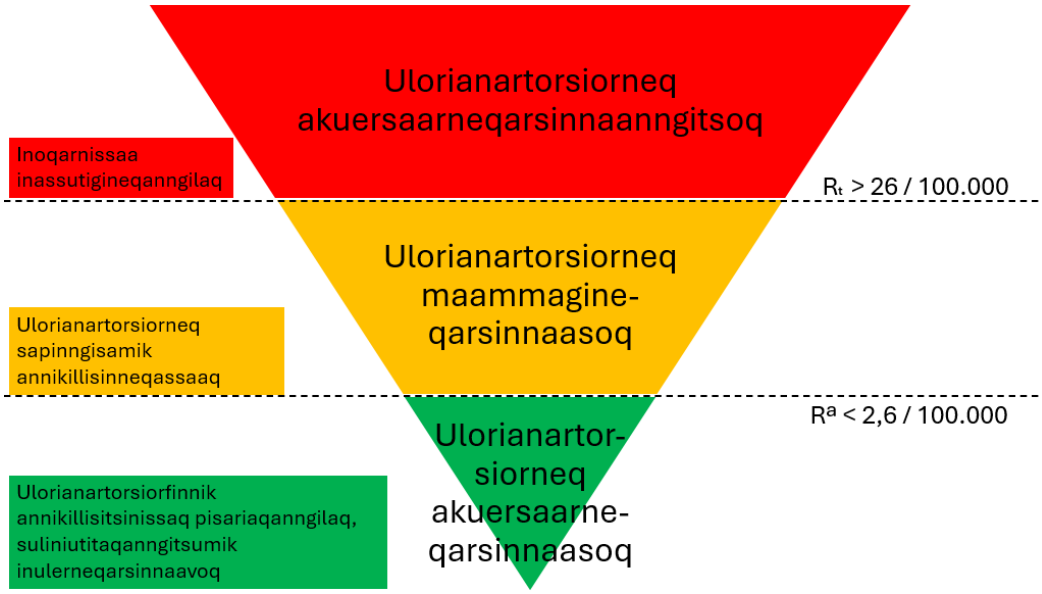
Tassani ALARP, "*As Low As Reasonably Practicable*"-p naalisaataa tunngavigineqarpoq. Tassalu navianartorsiorfik atorsaasoq sapinngisamik annikillisinneqartariaqarpoq, aammalu sukumiisumik naliliinerit isumannaarinermillu siunnerfeqartut isumagineqartariaqarput.

Tamanna tunngavigalugu Qitiusumik Suleqatigiissitaq Naatsorsueqqissaartarfiup kisitsisaatai aallaavigalugit, aammalu ALARP-imut matuma siuliani taaneqartunut naleqqussakkanik ulorianaatinut akuersaarneqarsinnaasunut marluusunik siunnersuusiorpoq:

- Siunnersuut 1-ip Kalaallit Nunaanni innuttaasut ukiunut eqimattakkaanut agguataarneranni ukiut kingulliit 20-t ingerlaneranni eqimattami toqusartukinnerpaaq aallaavingaa
- Siunnersuutip 2-p naleqqerfigaa ukiut aallaavigalugit eqimattamut agguataakkani ikinnerpaamik toqusoqarfiusumi toqusoqartarnerup annikilliartortumik ineriartornera,

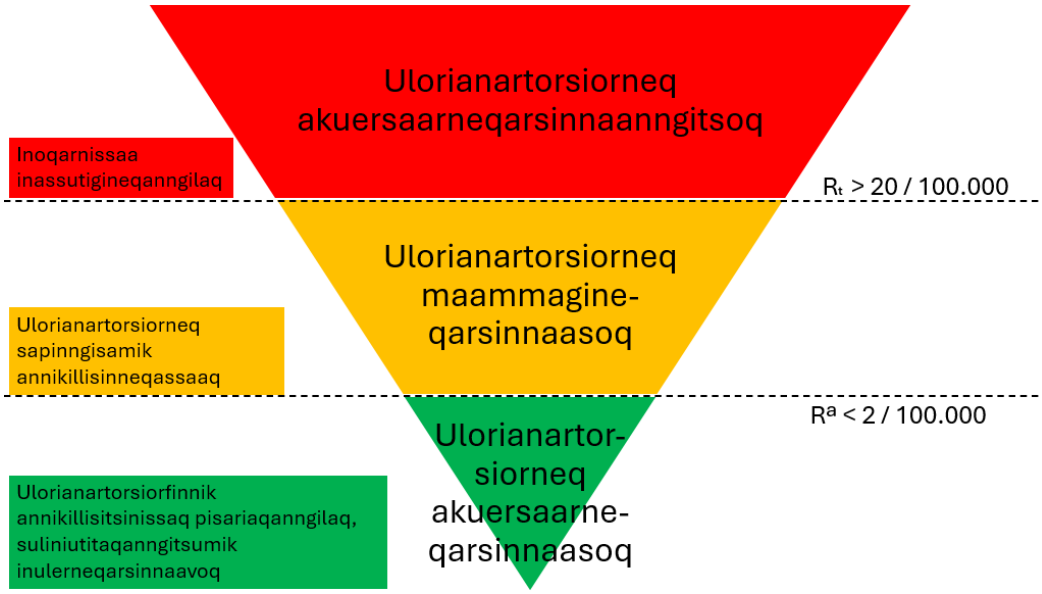
taamaammallu islandimiunut nalallersuuttumik tunuliaqutalimmik siunnersuut ilusilerneqarpoq.

Siunnersuut 1 (Kalaallit Nunaanni kisitsinit maanna atuuttut)



Ilusiliaq 3. Kalaallit Nunaanni ulorianartorsiornermut akuersaarneqarsinnaasumut najoqqutassiaq, ALARP-imut najoqqutassiamut naleqqiussiffiusoq. Qitiusumik Suleqatigiissitaq inassuteqarpoq, ulorianartorsiorneq akuersaarneqarsinnaasoq, inunni ukioqatigiiaani, Kalaallit Nunaanni toqusartut ikinnerpaaffigisaanni toqusussatut ilimagisat qulerarterutaannik amerlassuseqassasut. Taamaalilluni ulorianartorsiornermi akuersaarneqarsinnaasumi innuttaasut 100.000-iugaangata toqusut 2,6-init (imaluunniit 0,0026%-init) ikinnerussapput.
Ulorianartorsiorfinnut akuersaarneqarsinnaanngitsunut tunngatillugu inassutigineqarpoq, Kalaallit Nunaani inunnit ukioqatigiiaanit, ikinnerpaanik toqusoqartartunit toqusussatut ilimanaateqartut ersersinneqassasut. Taakku nalingat inuit 100.000-iugaangata (imaluunniit 0,026%-iugaangata) toqusunit 26-nit amerlanerupput. Ulorianartorsiorneq taanna naammassineqarsinnaasunik aningaasaqarnikkullu piujuartitsisunik arlalinnik atuutsitsilernikkut sapinngisamik akuersaarneqarsinnaasumut annikillisinneqartariaqarpoq.
Ulorianartorsiorneq atorsaasoq killiliussanut naliliussat marluusut akornannut inissinneqarpoq, taannalu pinaveersaartitsinermi suliniutit arlallit atorlugit sapinngisamik annikillisinniarneqartariaqarpoq. Pisoq apeqqutaatillugu siusissukkut ilimasaarisarnermik, aamma/imaluunniit ulorianartorsiorneq akuersaarnartumut allanngortinniarlugu ulorianartorsiornermik annikillisaataasussanik atuutsitsisoqalersinnaavoq.

Siunnersuut 2 (Island-imisut periusissiaq)



Ilusiliaq 4. Kalaallit Nunaanni ulorianartorsiornermut akuersaarneqarsinnaasumut nassuiaasiorfiusumik najoqqutassiaq, ALARP-imut najoqqutassiamut naleqqiussiffiusoq, tassanilu uloriartorsiornerup akuersaarneqarsinnaasup akuersaarneqarsinnaanngitsullu killigititaat appasinnerupput, naleqqersuutitut ukiulikkaani eqimattani 6-niit 12-inut ukiullit akornanni toqusoqartarnerata siunissami appariarnissaanik naliliineq aallaaviulluni. Ulorianartorsiorneq akuerineqarsinnaasumut killigitinneqartoq Island-imi ulorianartorsiorneq akuerineqarsinnaasumut assiguvoq.

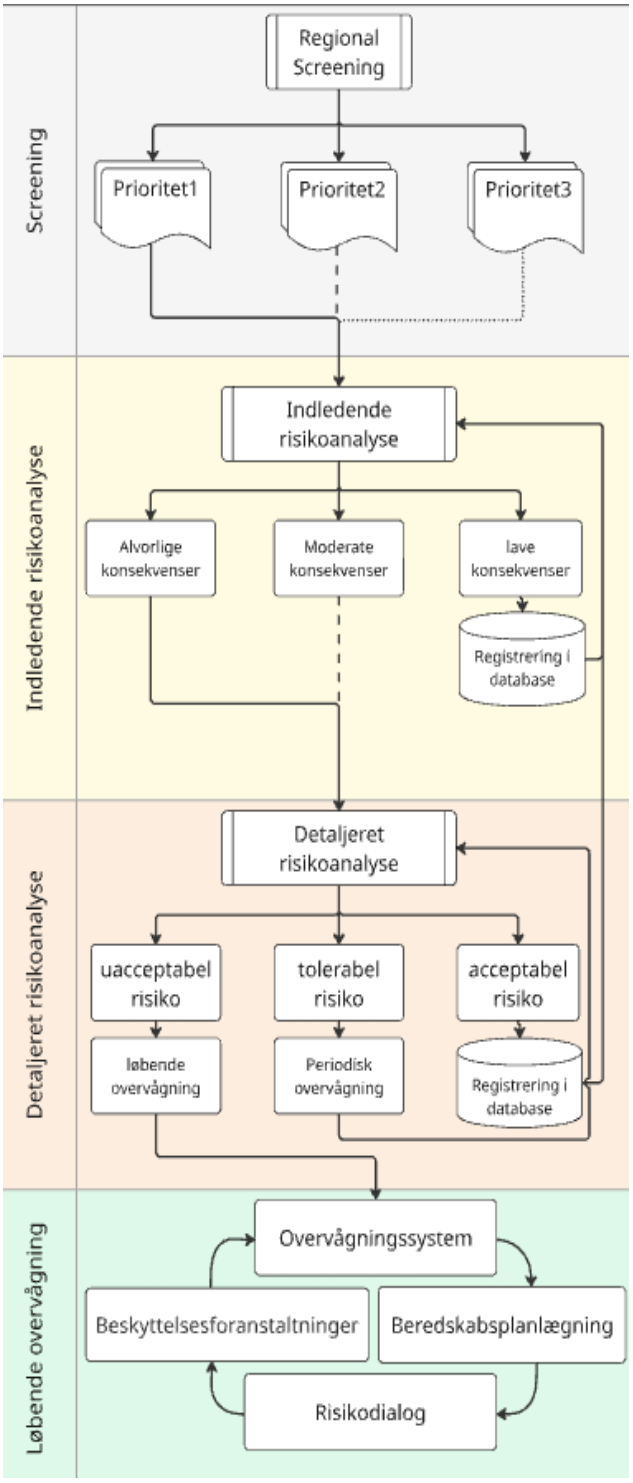
Siunissami 6-niit 12-nut ukiullit akornanni toqusarnerup annertussusaata 0,002%-imut (islandimiunut nallersuussinnaasumik) apparlunilu aalaakkaasunngornissaa takorloorlugu ulorianassuseq akuersaarneqarsinnaasumut Kalaallit Nunaanni ukiulikkaanut eqimattani toqusukinnerpaap toqusarnerisa amerlassusaasa qulerarterutaasa amerlassusaat killigitinneqassasoq siunnersuutaavoq. Tamatuma malitsigissavaa ulorianassuseq akuersaarneqarsinnaasoq tassaassammat innuttaasut 100.000-iugaagata toqusut marlunnit ikinnerussasut (0,0020%). Ulorianartorsiorfinnut akuersaarneqarsinnaanngitsunut tunngatillugu inassutigineqarpoq innuttaasut 100.000-iugaagata toqusut 20-nit sinneqarnissaat, tassa Kalaallit Nunaani inunnit ukioqatigiiaanit, ikinnerpaanik toqusoqartartunut amerlanerunngitsumik nallersuunneqarsinnaasunngorlugu. Ulorianartorsiorneq taanna naammassineqarsinnaasunik aningaasaqarnikkullu piujuartitsisunik arlalinnik atuutsitsilernikkut sapinngisamik akuersaarneqarsinnaasumut annikillisinneqartariaqarpoq.

Killigitinneqartussatut saqqummiussat missigersuutitut naliliussat nuna tamakkerlugu aalajangiisartunut isiginiaqquneqarput. Ulorianassutsimilli isiginnittaaseq akuersinerlu najugaqarfinni assigiinngitsuni innuttaanut akornanni allanngorarsinnaasarpoq, taamaammallu ingerlatami uani innuttaasut ulorianaammik eqqornertartut akuutinneqartariaqarput.

Kalaallit Nunaanni aarlerinartorsiorfinnut akuerineqarsinnaasunut killiliussanik atuineq

Qitiusumi Suleqatigiissitaq avataaniit immikkut ilisimasalinnik suleqateqarluni suleriaasissamik, sisamanik immikkoortulimmik, suleriaatsimik Kalaallit Nunaanni naleqqussakkamik atuilluni sivinganernik sisooriaannarnik misissuisarnermik allaaserinniffiusumik suliaqarpoq (Ilusiliaq 5). Sulinissamut malitassaq suliniutip, Schweizimi issittoq pillugu ilisimatusarfimmit (Swiss Polar Institut) tapiiffigineqartup iluani ineriartortinneqarsimavoq.

Tassani suleriaasissaq sisamanik immikkoortulik malinneqarpoq, tassanilu sukumiisumik nassuiaasiornerit misissuinissallu pisariaqartut tulleriiaarlugit amerliartortinneqassapput. Sumiiffiit naliliiffigineqartussat ulorianassusii malillugit immikkoortiternerisigut ikilisikkiartuaarneqarnissaat siunertarineqarpoq. Nuna tamakkerlugu suliassat assigiiaamik suliarineqarsinnaanissaat anguniarlugu, immikkoortuni kingullerni marlunni ulorianartorsiorfinnut akuersaarneqarsinnaasunut akuersaarneqarsinnaanngitsunullu nassuiaasiornissaq pisariaqartussaavoq.



Ilusiliaq 5.Uani takutinneqarpoq sivingasunik nikerarsinnaasunik misissuinermi qulaajaanermi periusissiaq, suleriaatsit alloriarnerinut sisamanut agguarneqarsimasoq, taakku talerpiata karsiani nassuiarneqarnerupput.

Alloriarneq 1 – Nunap immikkoortuini misissuinermik qulaajaaneq: Alloriarnermi siunertarineqarpoq qaqqat sivingasut nikerarsinnaasut suussusersiniarlugit, kiisalu taakku pingasunut pingaarnernut immikkoortunut immikkoortiterlugit, najugaqarfinnut ungasissuseq kiisalu sumiiffimmi tassani qaqqanik sisoornernik pisoqarsimanera pillugu ilisimaneqartut tunngavigalugit.

Alloriarneq 2 – Aarlerinartorsiorfinnik misissueqqissaarnermi aallarniutaasut: Sumiiffiit pingaarnerit 1-itut inissisimasut siulliullugit suliarineqassapput, kingorna pingaarnerit 2-itut inissisimasut, aammalu kingullertut pingaarnerit 3-itut inissisimasut.. Naliliinerit pingaartumik paasissutissat tunngavigisinnaasatut pigeriikkat aallaavigalugit misissorneqassapput, pereersut pillugit naatsorsukkat ikiortigalugit sivingarnit sisoriaannaat ajoqusiisinnaaneri naliliiffigineqassallutik. Sumiiffiit annertuutut annertunngitsutullu immikkoortinneqartut kisimik alloriarnermi tullermi ingerlateqqinneqartussatut toqqarneqassapput. Sumiiffiit annikitsumik ajoqusiiffiusinnaasut / ajoqusiiffiussaanngitsut paasissutissaasivimmut toqqorneqassapput, piffissap ingerlanerani nalileeqqinnerni pissarsiareriaannanngortinneqassallutik.

Alloriarneq 3 – Aarlerinaatip itisilerlugu misissueqqissaarnerit sukumiisut: Alloriarneq taanna sumiiffimmi periarfissatut ilusiliat tunngavigalugit ulorianartunik ulorianartorsiorfinnillu sukumiisumik naliliinissaq siunertaralugu misissuisoqassaaq uuttortaasoqassallunilu. Qaqqanit sisoortoqarnissaanut aamma / imaluunniit tassaarsuaqarnissaanut periusissianik atuinermi inoqarfinnut sunniutit annertussusissaattut naatsorsuutigineqartut nalunaarsorneqarsinnaassapput, aammalu immikkoortut pingasut naapertorlugit ulorianartorsiornerit annertussusissaat aalajangersarneqarsinnaassallutik. Taamaallaat sumiiffiit akuersaarneqarsinnaanngitsumik ulorianartorsiorfiusutut naliliiffigineqartut immikkoortumi kingullermi ingerlaavartumik alapernaarsorneqarlutik ingerlaqqissapput. Sumiiffiit atorsaasumik ulorianartorsiorfiusut piffissakkaartumik alapernaarsorneqassapput, sumiiffiillu annikitsumik ulorianartorsiorfiusut piffissakkaartumik nalileeqqittarnissaq siunertaralugu paasissutissaasivimmut toqqorneqassapput.

Alloriarneq 4 – Ingerlaavartumik nakkutiginninneq: Immikkoortumi tassani alapernaarsuutit kalerrisaarutillu, aammalu upalungaarsimanermut pilersaarutit naleqqussakkat ilusilerneqassapput. Aamma soqutigisaqartut tamarmik naapissapput, ulorianartorsiorfiillu akuersaarneqarsinnaasut ataatsimut paasineqarnissaat anguniarlugu, aammalu pinaveersaartitsinermi iliuusissat aallartinneqartussat pillugit oqaloqatigiinnermik aallartitsissallutik.

Aalerinartorsiorfinnik misissueqqissaarnerit sukumiisut

Qaqqanit sisoortoqarsinnaaneranik tamatumunngalu kinguneranik tassaarsuup qarsutsisinnaaneranut atatillugu ulorianartorsiorfinnik misissueqqissaarneq piumasaqaatit arlallit inerneraat:

- Ukiumoortumik qaqqanit sisoortoqarnissaata tamatumunngalu atatillugu tassaarsuaqarnissaata ilimassusaa
- Illumi tassaarsuup qarsutsineranit eqqorneqartumi inuup ataatsip amerlanerusulluunniit isersimanissaata ilimanassusaa
- Inuup ataatsip amerlanerusulluunniit illumi isersimasut tassaarsuup qarsutsinera peqqutigalugu toqussussatut ilimanassusaat

2024-mi Namminersorlutik Oqartussat qaqqanit sisoortoqarnissaanut pisinnaasutut ilusilianik nutartikkanik saqqummiussipput, taakkununngalu ilimagisanut immikkoortut sisamat, qaffasissumut, killilimmut, appasissumut appasissorujussuarmullu inissinneqarput. Ilimagisani taakkunani ukiut 50-it iluanni pisinnaasutut ilimagineqartut innersuussutigineqarput.[7] Paasissutissaq taanna tunngavigalugu qaqqanit sisoortoqarsinnaaneranut tassaarsuullu qarsutsisinnaaneranut ukiumoortumik ilimanassutsit naatsorsorneqarsinnaalerput (Tabeli 1).

Sandsynlighed i 50 år	I procent	Årlig sandsynlighed
Høj	60-100 (80%*)	3,2%
Moderat	20 -60 (40%*)	1%
Lav	2 - 20 (11%*)	0.2%
Meget lav	< 2 (1%*)	0.02%

Tabel 1. *Qaqqanit sisoortoqarsinnaaneranut ilimasunnermut pisinnaasutut ilusiliaq, immikkoortunut sisamanut agguagaq, ukiumoortumik ilimagisanik ilaqartoq. * Naliusut agguaqatigiissinnerat ukiumoortumik ilimanassutsit naatsorsornerinut atorneqarpoq.*

Qitiusumi Suleqatigiissitap avataaniit siunnersortit suleqatigalugit suli piumasaqaatini, matuma siuliani taaneqartut sinnerini pisoqarsinnaaneranut naligititaasinnaasut uppernarsarlugit suliaqarput. 2026-p ingerlanerani ulorianartorsiorfinnut misissueqqissaarnermut sukumiisumut naatsorsuinissamut siunnersuutip, pitsaassutsimigut qulakkeeriffigineqartup saqqummiunneqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq.

[7] https://govmin.gl/wp-content/uploads/2024/06/Rapport-om-opdaterede-fjeldskredscenarier-tsunamiopskyl-og-risikovurderinger-juni-2024-KAL.pdf